

MAKTABGACHA TA'LIMDA MUASSALARIDA INGLIZ TILI

A.Qdiriy nomidagi JDPI o'qituvchisi

Usmonova Umida

Аннотация

Shiddat bilan o'zgaryotgan dunyo hozirda o'z ona tilidan tashqari yana bir necha tillarni bilishni taqazo qilmoqda . Hozirgi maqola maktabgacha ta'lim tizimida yangicha yondashuv asosida noanaviy darslarni tashkil etish ,xsusan ingliz tilini bolalikni ilk yoshlaridan o'qitishni muhmligi va dars jarayonlarini turli o'yinlar orqali til ko'nikmalarini osson o'zlashtirish hamda yanada samarali usullar yuzasidan fikirlar yoritilgan.

Аннотация

Ибо мир, который сильно меняется, теперь выкивается из использования гораздо большего количества языков, в дополнение к своему родному языку. В настоящей статье обозначена необходимость организации традиционных курсов, основанных на новом подходе к дошкольному образованию, необходимость преподавания английского языка с первых лет, развития языковых навыков посредством различных игр, а также более эффективных методов.

Annotation

For the world that is changing greatly is now forging the use of many more languages , in addition to its native tongue . The present article outlines the need to organize traditional courses based on a new approach to preschool education, the need to teach English from the first young people, and the development of language skills through various games, as well as more effective methods.

Kalit so'zlar: xorijiy til , erta yoshda til o'rganish , bollalar , interfaol o'yinlar , faol ta'lim turlari , ko'z-qo'l mofiqlashuvi, rivojlanish , faolik .

Kirish. Maktabgacha ta'lim bolalarni kashf qilish davri hisoblanadi .Bu davrda bolalarni faol , ijotkor hamda ma'naviy yetuk inson qilib yetishtirishning ilk devonchasi desak adashmagan bo'lamiz . Shu sababdan xorijiy tilni o'rgatish ayni shu davrdan boshlanishi maqsadga muvofiq deb topilgan .O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 30-sentabrdagi “ Maktabgacha ta'lim tizimi boshqaruvni tubdan takomillashtirish chora tadbirlari to'g'risidagi “farmoni hamda “O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim vazirligi vaoliaytni tashkil etish to'g'risidagi “ qarori Respublikamizda maktabgacha ta'lim muassasalariga (MTM) qaratilgan kata e'tiborlardani biri bo'ldi. Hozirda barcha xususiy hamda davlat MTM larida xorijiy til o'rgatilmoqda. Bu esam bolalarni ta'limning keying bosqichlarida qiynalmasdan davom etirishga imkoniyat yaratib beradi.

Asosiy qism. Kelajakda sifatli kadrlarni yetishtirib chiqish maqsadida, farzandlarimizga ayni bugundan chet tili yani ingliz tilini o'rgatish juda ham muhm. Ayni damda dunyo adabiyotlarining to'qson (90) foizi ingliz tilidagligini hisobga olsak ingliz tili hozirgi hayotda nechog'lik zarur ekanligini tushunib yetamiz. Dunyo olimlarini takidlashicha chet tilini o'rganish o'n (10) yoshgacha bo'lgan bollarda osnon kechishi haqida yakdil fikirga kelishgan .Bu davrda bola tilni tushnib emas balki mexanik tarzda o'rganadi , shuning uchun xorijiy tilni qo'llash va talafuz qilish oson kichadi .Bundan tashqari bog'cha yoshidagi (3) uch yoshgacha bo'lgan bollarda miyaning qabul qilish hajmi katalarga nisbatan 2 baravar tezroq amalga oshirilishi isbotlangan . Bazi bir olimlar yana shuni ham maslaxat qilishadiki bolaga tug'ilganidoq (2) ikkinchi tilni o'rgatish lozim , shunda bola qo'shimcha tilni qiyinchliklarsiz tez va oson o'rganadi. Hozirda ko'plab maktab va maktabgacha ta'lim muassasalarimiz asosiy o'quv darsliklarni chet el

o'quv qo'llanmalaridan foydalanilgan holda o'tishadi (bu haqida Xalq ta'lim vaziri SH.Shermatov takidlab o'tdi). Sh.Shermatovning takidlashicha darsliklar ayni biz uchun qiyinlik qiladi . Sababi chet el qo'llanmalari ayni o'z bolalari uchun yani ingliz tilidagi darsliklar ingliz bolalari uchun yaratilgan va bu bizni farzandlarimiz uchun bir muncha til o'rganishdagi qiyinchliklarni tug'diradi. Shu boyis Xalq ta'lim vazirligi, Maktabgacha ta'lim vazirligi hamda Angliyaning Cambrige university bilan hamkorlikda O'zbekistondagi maktabgacha ta'limda tarbiyalanuvchi hamda maktabning boshlang'ich sinfda o'quvchi bolalar uchun O'zbek milliy ertak hikoyalariga asoslangan yangi turdagi kiroblarni nashr qilish kelishib olingan. Ko'plab pedagog va tarbiychilarnig fikriga ko'ra yosh bolalarda ayni ertak, hikoya hamda o'yinlar orqali yangi tilni o'rganish oson kichadi . Yani bola kun davomida qaysi tilni ko'proq eshitsu va atrofida qaysi tilni ayni harakatlar orqali tez anglaydi va o'rganadi. Shu boisdan O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirligining 2025-yilgacha strategiyasida , bog'chalarda ingliz tilini mukammal hamda oson o'rgatish maqsadida , yangicha qulay milliylikimizga mos ham interfaol o'yin turlarni ishga tushurish hamda bog'chalarda ingliz tili o'qtuvchilarni oshirish ustvoir vazifa qilib qo'yilgan. Albatta bolalar tabiatga juda ham qiziquvcha bo'lishadi va atrof muhitni barcha xis tuyg'ularni ishga solidi . O'yin bollalarning eng asosiy hamda sevimli mashg'uloti bo'lganligi bois , bollalar atrof olam va undagi barcha zaruriy bilim va ko'nikmalar o'yin vositasida tanishtirib borilsa , ko'nikmalarni o'zlashtirish samaradorligi bir necha borabor oshadi. Yana shuni ham takidlab o'tish joizki hozirgi bog'cha va maktab yoshidagi bolalar ko'proq animatsiyon filmalrga qiziqish bildirmoqda. Shu boisdan Maktabgacha ta'lim vazirligi hamda O'zbekiston milliy teleradio kompaniyasi bilan hamkorlikda ko'plab mintalitemizga to'g'ri keluvchi ingliz tilidagi animatsiyon filmlar ishlanmoqda.Chunonchi XXI asr kamyuter texnologiyalar asri bu davrda

bolalarimizga nafaqat animatsiyon filmlar balkim kamyuter texnologiyalrdan foydalangan holda ingliz tili darslarini o'rish ham farzdur , ham qarzdur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Voxidov M. Bolalar psixologiyasi .-O'qtuvchi , 1981 – 366 b
2. Daminova M. Adambekova T. O'yin mashg'ulotlari. –T.;O'qtuvchi , 1993-96 b.
3. Palmer H. Scientific study and teaching of languages.-London, 1922. 243b
4. David A. j, Eggen , P Kauchak . Methods for Teaching ; Promoting student learning {M} 2002.
5. Liu wang. Ertong xinglixue kaocha {J}. 2017-18
6. Feng Wang , Applying Technology to Inquiry-Based Learning in Early Childhood Education {J}. Early Childhood Educ.

Ingliz tilini metodikasida zamonaviy ta'lim texnologiyalari

Annotatsiya

Ushbu maqolada til va uni o'rganishda foydalaniladigan zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan bir nechitasi yoritib berilgan.

Аннотация

В статье рассматриваются некоторые из современных образовательных технологий, используемых при изучении языка.

Annotation

This article outlines the language and a few of the modern teaching technologies used to study it.

Kalit so'zlar: *Til, ingliz tili, AKT, ta'lim texnologiyalari, loyiha, qiziqish, faollik, interaktiv metodlar.*

Ключевые слова: *английский язык, ИКТ, образовательные технологии, проект, интерес, активность, интерактивные методы.*

Keywords: *Language, English, ACT, teaching technologies, project, interest, activity, interactive methods.*

Til asosiy aloqa vositasidir, usiz inson jamiyatining borligi va rivojlanishini tasavvur qilish qiyin. Bugungi kunda bizning dunyomizda ijtimoiy munosabatlarda katta o'zgarishlar bo'layotgan bir pallada aloqa axborot vositalari (axborot texnologiyalari) o'quvchilarning kommunikativ malakasini oshirishni talab qiladi, ular muloqotning boshqa ishtirokchilari bilan o'zaro muloqot qilish jarayonida turli vaziyatlarda fikrlarni almashishi, til va so'zlashuv normalarini to'g'ri ishlatishi taqazo etadi.

Bunday sharoitda, xorijiy tilning asosiy maqsadi kommunikativ qobiliyatni shakllantirishdir, ya'ni chet tilida shaxslararo va madaniyatlararo muloqotni amalga oshirishni talab etiladi.

Maktab ta'limining ushbu bosqichida pedagogik jarayonning deyarli barcha qirralarini qamrab oladigan muhim o'zgarishlar mavjud. Ular ta'lim jarayoniga muayyan maqsadlar va vazifalarni qo'ydi.

Asosiy vazifalaridan biri, bu zamonaviy o'qitish va ta'lim texnologiyalarini o'zlashtirish orqali o'qituvchining pedagogik mahoratini oshirishdir. Har qanday yangi texnologiyalarni qo'llash bilan o'qituvchining yangi pedagogik g'oyalari boshlanadi: tizimli, metodologik tilning ravshanligi, o'quv uslubiyatida aniq taktika paydo bo'lishi.

O'quv jarayonining eng muhim vazifasi — o'quvchining shaxsiy qiziqishi. Rejalashtirilgan natijalarni olish uchun ta'lim jarayonida qaysi texnologiyalardan foydalanishi kerakligini bilish kerak. Ko'rinib turibdiki, har qanday aniq ta'lim texnologiyasidan foydalanish qanchalik mukammal bo'lmasin, o'quvchilarning malakalarini aniqlash va rivojlantirish uchun eng samarali shart-sharoitlarni yaratmaydi.

Pedagogik (ta'lim) texnologiyasi — o'quv jarayonini loyihalashtirish, tashkil etish va o'tkazish uchun o'quvchilar va o'qituvchilar uchun qulay muhit bilan birgalikda o'quv-pedagogik faoliyatning yaxshi o'ylangan modeliga aytiladi. Pedagogik texnologiya ta'lim jarayonining to'liq nazorat qilinadigan g'oyasini amalga oshirishni o'z ichiga oladi [1]. Zamonaviy ta'lim texnologiyalariga quyidagilar kiradi:

- rivojlanish;
- muammolarni o'rganish;
- ko'p bosqichli ta'lim;
- kollektiv ta'lim tizimi;
- ixtirochilik muammolarini texnologik o'rganish;
- o'qitishda tadqiqot usullari;
- loyihani o'qitish usullari;

O'yin uslublarini o'rgatishda foydalanish texnologiyasi:

- rol o'ynash, biznes va boshqa ta'lim o'yinlar turlari;

- hamkorlikda ta'lim (jamo'a, guruh ishi);
- axborot-kommunikatsiya texnologiyalari;

Dizayn va interfaol o'qitish usullari haqida aloxida to'xtalganda, ularning kombinatsiyasi va integratsiyalashuvi ingliz tilini o'qitish jarayonida eng samarali va unumli vositalardan biri deb hisoblanadi.

Ulardan biri bu *liyoha* usuli. Loyiha usuli bolani faol mustaqil fikrlashni rivojlantirish va uni nafaqat bilimlarni yodlash va takror ishlab chiqarishga o'rgatish, balki uni amalda qo'llash uchun mo'ljallangan. Loyiha ustida ish olib borishda bolalar hamkorlik qilishni o'rgatishlari muhim, va hamkorlikda ta'lim berish o'zaro yordam, xohish va qobiliyatni kuchaytirishga ko'maklashadi, o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlari va faoliyati shakllantiriladi. Loyiha usuli o'quvchilarning mustaqil harakatlari natijasida ushbu natijalarni majburiy taqdim etilishi natijasida muayyan muammolarni hal qilish imkonini beradigan ta'lim va bilim texnikasi to'plamidir. Loyiha usuli o'quvchilar mustaqil alohida-alohida yoki guruhda o'zingizni ifoda etishga, qobiliyatini sinashga, o'qituvchi o'z bilimlarini amalda qo'llashga, jamoatchilik tomonidan erishilgan natijalarni ko'rsatishga imkonini beruvchi faoliyatdir. Ushbu metod o'quvchilarning o'zlari tomonidan yaratilgan qiziqarli masalalarni hal qilishni o'z ichiga oladi. Masalan davraga "Bugun men nima uchun darsga kech qoldim?" ya'ni "Why am I late for class today?" savoli tashlanadi. Shu tariqa o'quvchilar o'z bilimini chet tili orqali ifoda etishga harakat qilishadi, hamda boshqa o'quvchilarga o'zining arziyas sabablarini ko'rsatib, boshqa bu holni takrorlashmaydi.

Pedagogik texnologiya sifatida *loyihalash usuli* tadqiqot, izlanishlar, muammoli usullarning kombinatsiyasini o'z ichiga olgan texnologiyadir. O'quvchilar uchun loyiha o'zlarining ijodiy salohiyatlarini maksimal darajaga ko'tarish uchun imkoniyat bo'lib, printsiplial jihatdan muammoni hal qilish uchun o'quvchilar aniq ijodiy, intellektual va kommunikativ ko'nikmalarga ega bo'lishlari kerak. Shuning uchun loyiha usulidan to'g'ri foydalanish uchun integratsiyalashgan ta'lim tizimida amalga oshiriladigan katta tayyorgarlik talab qilinadi.

Faol yoki interaktiv metodlar kognitiv faollikni va o'quvchi avtonomligini rag'batlantirishni o'z ichiga oladi. Interaktiv usullar barcha o'quvchilar bir-birlari bilan faol muloqot qiladigan qulay o'quv muhitini tashkil qilishga yo'naltirilgan. Interaktiv ta'limni tashkil qilish hayot sharoitlarini modellashtirishni, rol o'ynash o'yinlaridan foydalanishni, vazifa va vaziyatlarni tahlil qilish asosida axborotlarni umumiy yechimini, axborot oqimlarini aqlga kiritishni o'z ichiga oladi, bu uning faol faoliyatini keltirib chiqaradi. Interaktiv yondashuvlarning ajralmas qismi o'quvchilar tomonidan bajariladigan interaktiv mashqlar va vazifalardir. Interaktiv

mashqlar va odatiy ishlardagi asosiy farqlar, ular nafaqat o'rganilgan materialni birlashtirishga, balki yangi narsalarni o'rganishga ham qaratilgan.

Zamonaviy pedagogika ko'plab interaktiv yondashuvlarga boy bo'lib, ular qatoriga quyidagilar kiradi:

- ijod vazifalari
- kichik guruhlarda ishlash
- tarbiyaviy o'yinlar (rol ijro etish, taqlid qilish, biznes o'yinlar va ta'limiy o'yinlar)
- davlat resurslaridan foydalanish (mutaxassislarni taklif qilish, ekskursiyalar)
- ijtimoiy loyihalar (ijtimoiy loyihalar, tanlovlar, radio va gazetalar, filmlar, namoyishlar, ko'rgazmalar, ijrolar, qo'shiqlar va ertaklar)
- yangi materiallarni o'rganish va mustahkamlash (interfaol ma'ruza, ko'rgazmali qo'llanmalar, video va audio materiallar bilan ishlash, «o'qituvchi sifatida talaba», «barchani hamma o'rgatadi».
- murakkab va munozarali savollar va muammolar muhokamasi.

Interaktiv ta'lim usuli bilan o'quvchilar o'quv muhitida bevosita muloqot qilishadi, bu esa o'z navbatida tajriba manbai bo'lib xizmat qiladi. Pedagogik usullarni tushunishda o'zaro munosabatlar o'quvchilarni va o'qituvchilarni o'qitishni tashkil etganda, ularni tayyorlash nazarda tutadi.

O'quvchi-tinglovchi, kuzatuvchi sifatida ishlamaydi, lekin darsda faol ishtirok etadi. O'quv jarayonini tashkil etishning bunday shakli bilan nafaqat maktab bali litsey, kollej hattoki oliy ta'lim o'quvchilari ham to'liq ishtirokchiga aylanishadi. O'qituvchi vazifasi, asosan, mustaqil faoliyatni rag'batlantirish, ularning maqsadlariga erishish yo'llarini topishdir [2].

Shunday qilib, darsda turli pedagogik texnologiyalardan foydalangan holda, ingliz tilini o'qitish jarayoni butunlay yangi nuqtai nazardan qaralishi va shaxsni shakllantirishning yangi mexanizmlarini o'zlashtirish, qulay sharoitda sifatli natijalarga erishish mumkin.

Adabiyot:

1. Voxidov M. Bolalar psixologiyasi .-O'qtuvchi , 1981 – 366 b
2. Daminova M. Adambekova T. O'yin mashg'ulotlari. –T.;O'qtuvchi , 1993-96 b.

3. Xorijiy tillarni o'rgatishda rol o'ynash o'yinlari // INR № 4, 1989
4. Ingliz tilini o'qitish bo'yicha loyiha ustida ishlash // INR Xorijiy tillarni o'qitish metodikasi usuli // INR № 2, 3, 2000

Maktabgacha ta'lim jarayonida xorijiy tillarni o'qitishning zamonaviy metodikalari

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasida maktabgacha talim jarayonida xorijiy tillarni o'qitishning zamonaviy metodikalariga berilgan katta ahamiyat, hamda ularni organish uchun zarur bolgan zamonaviy o'qitish usullarini o'z ichiga qamrab olgan.

Abstract: This article covers the great importance attached to modern methods of teaching foreign languages in the process of preschool education in the Republic of Uzbekistan, as well as the modern teaching methods needed to organize them.

Kalit sozlar: Maktabgacha ta'limda chet tili, filand o'qitish sistemasi, belgi va rasm usuli, ovozni tanib olish va moslashtirish usuli, tabiat dunyosi bilan organish usuli, o'z faoliyatini o'quvchilarga moslashtirish usuli.

Keywords: Foreign language in preschool education, Finnish teaching system, method of sign and picture, method of sound recognition and adaptation, method of organization with the natural world, method of adapting low activity to students.

KIRISH. Bugungi kunda xorijiy tillarni bilish konikmasi professional talimning ajralmas qismlaridan biri bolib bormoqda. Bu maktabgacha ta'lim jarayonini ham chetda qoldirgani yo'q. Yoshlar ta'limi davomida xorijiy tillarni o'rgatishning ahamiyati sezilarli darajada oshdi. Buni dinshunos olim, tarix fanlari nomzodi, katta o'qituvchi Natalya Kireeva "Yoki biz hayotga, yoki imtihonlarga tayyorgarlik ko'ramiz. Birinchisini tanlaymiz." deb takidlab o'tdi. Yaqinda u mahalliy ta'lim tizimi va printsiplari haqida gapirdi va nima uchun Finlyandiya ta'limi dunyodagi eng yaxshi bilimlardan biri deb qaralishi to'g'risida o'z fikrlari bilan o'rtoqlashdi. Hozirgi kunda maktabgacha ta'limga etibor berish, davlantning ijtimoiy, iqtisodiy va ma'naviy jihatdan rivojlantirish demakdir [Filandiya talim tizimidagi qiziqarli malumotlar]. Shuni ham takidlab o'tishim kerakki, muvaffaqiyatga erishishda yordam berish uchun maktabgacha tarbiya mutaxassislaridan erta bolalik ta'limi jarayonida eng sevimli o'qitish strategiyalari bilan o'rtoqlashishini sorab qolamiz. Maktabgacha yoshdagi sinf uchun o'qitish strategiyalarining ushbu ro'yxati o'qituvchi sifatida taraqqiy etish va o'rganish uchun juda yaxshi o'tish imkoniyatlarini beradi.

1. Belgilar va rasmlar bilan ishlash usuli. Kundalik so'z boyligini targ'ib qilishning usullaridan biri - Touchtime Internationalning direktori doktor Eleyn Fogel Shneyderning so'zlariga ko'ra: "Bolalarga umumiy brendlar va belgilarga

og'zaki yorliq qo'yishdir." U rasmdan so'zga tarjima qilish tilni rivojlantirishga yordam berishini tushuntiradi. Yani bu bolalarni yangi tillarni tez va oson o'zlashtirishida juda katta yordam beradi.

2. Ovozni tanib olish va moslashtirish usuli. Ushbu tadbir uchun kartondan kesilgan bir nechta katta harflar va shu harflar bilan boshlanadigan bir nechta kichik, ammo unchalik katta bo'lmagan narsalar kerak bo'ladi. Masalan, agar sizning harflaringiz M va K bo'lib, sizda mushuk va fil bo'lsa. Bolaga mushuk chiqaradigan ovozni aytishdan boshlang. Keyin, bolani xuddi shu tovush bilan boshlanadigan narsani topishga undab, uni harfga yopishtiring. Bezatilgan harflar sinfda saqlanishi yoki ota-onalar bilan bo'lishish uchun uyga olib kelinishi mumkin. Shnaydarning ta'kidlashicha, bu mashg'ulot talabalarning sevimli narsasidir, chunki bu ularga o'z bilimlarini o'rganishda amaliy yordam beradi. Bundan tashqari, bu "shoh asar" ni keltirib chiqaradi.

3. Tabiat dunyosi bilan o'ganish usuli. Bolalar darslarni tabiat muhitida o'zlashtirishga juda qiziqishadi. Odatda, ularni hovli bog' orqali tabiat dunyosi to'g'risida ma'lumot berish ajoyib usuli bo'lishi mumkin. Bu usul o'simlikni urug'dan yetilguncha o'stirish bolalarga o'z o'sishi haqida ma'lumot beribgina qolmay, ularni chet tilidagi so'larni tez va oson o'zlashtirishda ham muhim ahamiyatga egadir. Bu usul stressni yengillashtiradi va nozik vosita mahoratini oshirishga ham yordam beradi.

4. O'z faoliyatini o'quvchilarga moslashtirish usuli. Bog'chada yodlagan o'qituvchilar qo'llanmasiga yoki odatiy darslarga qaytish oson bo'lishi mumkin. Biroq, ba'zi bolalar uchun bu muammolar tug'diradi. Gretzingerning aytishicha, bolalar an'anaviy bo'lmagan uy sharoitidagi bolalarga nisbatan sezgir bo'lishlari kerak. O'quvchilarga o'z oilalari rasmlarini chizishlarini so'rashdan oldin ikki marta o'ylab ko'rish - asrab olingan bola yoki ota-onadan ajralgan farzand qanday his qilishi mumkinligi va boshqa bolalar qanday munosabatda bo'lishlari haqida o'ylab ko'rish kerak. Inklyuziv faoliyat bilan shug'ullanish biroz ko'proq vaqt talab qilishi mumkin, ayniqsa yil boshida siz barcha o'quvchilaringizni tanimasligingiz mumkin, ammo bolada xijolat hissini aks etishi tartibsizlikni saqlaganingizda bilinadi. Bunda tarbiyachi o'z yaratuvchanligini davom ettirishi kerak.

Maktabgacha ta'lim - yoshlarimiz ta'limi va tarbiyasining ilk bosqichi hisoblanadi. To'g'ri maktabgacha tarbiya dasturi bizning bolalarimizga noyob aqlga mos keladigan tarzda o'sishi va o'rganishiga yordam berishi kerak. Ammo

bolalar kattalarnikidan farqli ravishda kelajakni, ertani oylab organishmaydi. Ingliz tilidagi dars «shu yerda va aynan hozir» manosida otkazilishi, bolishi kerak. Bolalar chet tilni hikoyalarni tushunish yoki oyinlarda galaba qozonish orqali osonroq organadilar. Agarda xohlasalar, ozlari ishtirokidagi oyinlar orqali organgan malumotlarini mustahkamlab oladilar. Bir tomondan, til bilan ifodalangan kontent bolalar hayoti, kundaligi bilan bogliq bolishi kerak, boshqa tomondan, bolalarni muloqotga chorlaydigan faoliyat yoki vazifalar qiziqarli va muhim bolishi kerak. O'quvchilar dars davomida ozlarini darsning bir qismi sifatida tushunishadi va dars jarayonida xuddi asar qahramonidek ozlarini tutishadi, harakat qilishadi. Boshlangich sinflarda, odatda, chet tillarni organish hayotiy situatsiya va oyinlarga asoslangan harakat usullaridan foydalangan tarzda organilganda juda samarali hamda muvaffaqiyatli boladi. Agar oyinli-syujetli situatsiyalar orqali chet tili orgatilsa, barcha bolalar bajonu-dil ishtirok etishadi, sababi ular shu tarzda osha situatsiyaning bir bolagi ekanligini his etishadi. O'quvchilar chet tili bilan, birinchi navbatda, oz sinf xonalarida birga "yashaydilar". Shuning uchun sinfda muloqot imkoni bolsa, osha chet tilida bolishi kerak. Bolalar nafaqat yoriqnomalarni tushunish bilan cheklanib qolmasdan, balki chet tili orqali oz ehtiyojlarini ifodalashlari ham mumkin. Shu nuqtai nazardan, ingliz tilida gaplashadigan shaxs(ona ili ingliz tili bolgan)lar bilan muloqot qilishi, sinfga taklif etish ham foydali hisoblanadi. Konstruktiv yondashuvga kora, bolalar imkon qadar koproq tilda ozlari sozlar mazmunini, qoidalarni bilib olishlari kerak. Bu shuningdek, ularning asosiy fikrlash qobiliyatini rivojlanishiga yordam beradi. Barcha o'quvchilar singari, bolalar ham turli xil talim uslublariga ega. Bolalar uchun moljallangan talim barcha talim uslublarini hisobga oladi. Taktik va kinestetik organish turlari o'quvchidan alohida etibor talab qiladi. Boshlangich maktablarda o'quvchilarning iqtidorlari, malakalari, bilimlari va qiziqishlari kengroq boladi. Chet tilini organish, shuningdek, organuvchining yaxshi tushuna olish qobiliyatiga bogliqdir. Chet tilini orgatish mobaynida har bir bolani harakati uchun ragbatlantirib borish talab etiladi. Ularda akustik, kinestetik, ritmik va vizual farqlashni rivojlantirish kerak. Bolalar tez organishadi, lekin tezda unutishadi. Shuning uchun, nutqni bir necha bor takrorlab, shu mavzuga doir oyin yoki tarqatmalar orqali bolalarning esida qolishiga yordamlashish mumkin. Kurslar spiral bolib, muntazam takrorlashlar ajralmas qismidir. Xorijiy tillarni muvaffaqiyatli orgatish keng qamrovli usullarni talab qiladi. Muloqotga kirishishning miqdori va sifati tilni tezroq organishning asosiy sabablari hisoblanadi. Dars jarayonida o'quvchilarning etibori asosan tilning mazmuniga, ahamiyatiga qaratilishi kerak. O'quvchilar etiborini birinchi navbatda tilning

kontent mazmuniga qaratishi kerak. Xorijiy tillarni muvaffaqiyatli o'rgatish yana o'rgatuvchidan ozida mavjud imkoniyatlardan qay darajada mohirona foydalanishiga ham bogliqdir. O'quvchilarga shunday vazifalar berish kerakki, toki ular o'rganagan bilimlarini dars jarayonida amaga oshirish, qo'llashga majbur bolishsin. Ozaro muloqot qilish imkoniyatlari til konikmalarining rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Ijtimoiy munosabat, ayniqsa o'quvchilar tilning manosini amalda qo'llay olishsa, bu ularga tildan samarali foydalanishga imkon yaratadi. O'qituvchi tomonidan ushbu jarayon uchun mano va muzokaralar otkazish imkoniyati muvaffaqiyatli o'qitishning asosiy shartlaridan biri hisoblanadi. Chet tili talimi, birinchi navbatda, chet tilidagi kundalik uchraydigan, real bilim va konikmalrni organishga chorlashi kerak, lekin aniq bilimlarni ham rivojlanishiga beparvo qaramaslik kerak. Agar biz chet tili talimida qo'llaniladigan metodik-didaktik qarashlarga toxtaladigan bolsak, quyidagilarni takidlab otishimiz talab etiladi: Dars jarayoni bu nafaqat kommunikativ, balki kelajakda o'rganagan bilimlarni qo'llay olish imkoniyatini beradigan kompetensiyalarni qamrab olishi zarur. Bolalarning kopchiligi chet tillarni organishga qishiqishadi. Ularning qishiqishlari, albatta, dars jarayonini tashkil etilishi va bolalarning bu dars jarayonida malum muvaffaqiyatga erisha olishi bilan bogliqdir. Bu qiziqish yillar davomida birdek saqlanib qolishiga ishonish - bu notogri, shu sababdan, pedagoglar bu haqida qaygurishlari, yani organuvchilar darsda quvonchga tolib, muvaffaqiyatlarga erishib qatnashishlarini taminlashi zarur. Organilayotgan mavzular ham, shu bilan birga savol-topshiriqlar ham organuvchilar uchun ahamiyatli, qiziqarli va aktual bolsagina, dasrning mazmuni hamda maqsadi organuvchilarga tushunarli va esda qolarli boladi. Chet tili organuvchilari chet tili talimida ozga bir til, madaniyat bilan toqnash keladilar. Shu sababdan, mashgulotlarda aynan osha chet tilga xos bolgan ishonchli materiallardan, osha madaniyatni yetkazib bera oladigan matn va dabiyotlardan foydalanish tavsiya etiladi[Mustafoyeva, C. C. Chet tillarini organish va o'qitish: bolalar tillarni qanday oganishadi?. - 2019. - 260 bet.]

XULOSA. Shuni xulosa qilib aytib o'tish kerakki, farzandlarimiz yetuk kadr bolib yetishlarida avvalambor, maktabgacha talimning orni ahamiyatlidir. Biz ularni zamonaviy texnologiyalar va zamonaviy talim tizimi bilan taminlashimiz talab etiladi. Maktabgacha talim jamiyatdagi har bir inson ildizlarining rivojlanishi, yani ularning kelajakda ona yurtiga munosib farzand, kuchli shaxs bolib voyaga yetishlarida ham katta ahamiyatga ega. Biz farzandlarimiz talimiga koproq etibor berishimiz, zamonaviy shart-sharoitlar yaratishimiz, yangi-yangi usullar orqali

ularning organishlariga komaklashishimiz zarur. Chet tillarini organish bolalarga kelajakda yangi imkoniyatlar eshigini ochishi, ular malakali kadr bolib yetishishi, butun jamiyat uchun nafi tegadigan shaxs bolib kamol topishlari uchun ham ahamiyatlidir. Shuning uchun ham bolalarimizga yoshligidan talim berib borishimiz, oqishga qiziqtirishimiz, jamiyatimizdagi har bir bolani nazardan chetda qoldirmasligimiz, organishga qiynalgan bolalar bilan ham alohida shugullanishimiz, turli xil qiziqarli oyinlar bilan etiborlarini tortishimiz, chet tillarini orgatish davomida muntazam ragbatlantirib borishimiz ularni kelgusidagi talimlari uchun dastlabki qadam boladi, desak adashmagan bolamiz.

Foydalanilgan adabiyotlar

- 1.Kanton Aargou. Fremdsprachen Lernen und Lehren. Englisch an der Primarschule. Leipzig-2017. S. 238—239.
2. Eine neue Aufgaben - und Leistungsbewertungskultur, U. Gibitz in:Neue Wege im Fremdsprachenunterricht am Beispiel des Rahmenplans für den Englischunterricht in der Orientierungsstufe, L. I. S. A. Schwerin 2001.

References

1. Kanton Aargou. Fremdsprachen Lernen und Lehren. Englisch an der Primarschule. Leipzig-2017. S. 238—239.
2. Eine neue Aufgaben - und Leistungsbewertungskultur, U. Gibitz in:Neue Wege im Fremdsprachenunterricht am Beispiel des Rahmenplans für den Englischunterricht in der Orientierungsstufe, L. I. S. A. Schwerin 2001.